

บทที่ ๕

ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ก ค่าใช้จ่ายทางตรง

๑ แหล่งข้อมูล

ค่าใช้จ่ายทางตรงเพื่อการศึกษาในระดับ ปวส. สาขาบริหารธุรกิจ ของวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่ใช้ในการวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองยังสถานศึกษา ที่สังกัดกรมอาชีวศึกษาทั้ง ๖ แห่งในเขต ๕ ที่เปิดสอนสาขาบริหารธุรกิจ

ในการเก็บข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้สุ่มเก็บจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. ปีที่ ๑ และปีที่ ๒ อย่างละครึ่ง เพื่อให้ได้ภาพของค่าใช้จ่ายที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ที่สุดทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายในการศึกษาทั้ง ๒ ปีอาจจะแตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนวิชาที่ ลงทะเบียนตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกันไป

จำนวนข้อมูลที่เก็บจากสถานศึกษาต่างๆ ก็แตกต่างกันไปเพื่อให้สามารถสะท้อน ภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาทั้ง ๖ แห่งในเขต ๕ มีจำนวน นักศึกษาไม่เท่ากัน บางสถานศึกษาเปิดสอนทั้งประเภทวิชาการบัญชี และการตลาด อย่างละ ๒ ห้อง ในขณะที่บางสถานศึกษาเปิดสอนเพียงประเภทวิชาเดียวและเพียงห้องเดียว รายละเอียด ของจำนวนนักศึกษาของแต่ละสถานศึกษา และขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม แสดงใน ตารางที่ ๕.๑

ตารางที่ ๕.๑ จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

สถานศึกษา	จำนวนนักศึกษา			จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม			
	บัญชี	การตลาด	รวม	บัญชี	การตลาด	รวม	คิดเป็นร้อยละ
วอศ.กาญจนบุรี	๑๐	๑๐	๒๐	๕	๕	๘	๓.๖๐
วท.ประจวบฯ	๒๐	-	๒๐	๕	-	๕	๕.๐๕
วอศ.เพชรบุรี	๕๐	๒๐	๖๐	๑๘	๕	๒๓	๑๒.๑๖
วท.ราชบุรี	๑๘๐	๑๒๐	๓๐๐	๘๐	๕๓	๑๓๓	๕๕.๕๑
วอศ.สุพรรณบุรี	๕๐	๒๐	๖๐	๑๘	๕	๒๓	๑๒.๑๖
วท.สมุทรสงคราม	๕๐	-	๕๐	๑๘	-	๑๘	๘.๑๒
รวม	๓๓๐	๑๓๐	๕๐๐	๑๔๓	๗๕	๒๒๒	๑๐๐

หมายเหตุ วิธีการคำนวณดูในภาคผนวก ค.

แต่เนื่องจากในสภาพการณ์ที่เป็นจริง ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาระดับบวส. สาขาบริหารธุรกิจ ใช้จ่ายในแต่ละปี ที่ศึกษาจะแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะแม้ว่าค่าใช้จ่ายสถาบันจะคิดในอัตราที่เท่าๆ กัน แต่จำนวนหน่วยกิตที่นักศึกษาลงทะเบียนในแต่ละภาคเรียน จะแตกต่างกันไปบ้าง ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาต้องจ่ายให้สถาบัน ในแต่ละภาคเรียน และแต่ละปี จึงมีความแตกต่างกันไป ในขณะที่เดียวกัน แนวโน้มการใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา ในแต่ละปีก็แตกต่างกันด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีแบ่งจำนวนตัวอย่าง ของแต่ละประเภทวิชาในแต่ละสถานศึกษา ออกเป็น ๒ ส่วน ครอบคลุมจากนักศึกษา บวส.ในชั้นปีที่ ๑ ส่วนหนึ่ง และเก็บจากนักศึกษา บวส.ชั้นปีที่ ๒ อีกส่วนหนึ่ง ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๕.๒

ตารางที่ ๕.๒ จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม และจำนวนตัวอย่างที่ใช้จริง

สถานศึกษา	จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม		จำนวนตัวอย่างที่ใช้จริง					
	บัญชี	การตลาด	บัญชี		การตลาด		รวม	คิดเป็นร้อยละ
			ปี๑	ปี๒	ปี๑	ปี๒		
วอศ.กาญจนบุรี	๕	๕	๒	๒	๒	๒	๘	๓.๕๗
วท.ประจวบฯ	๕	-	๕	๕	-	-	๑๐	๕.๕๖
วอศ.เพชรบุรี	๑๘	๕	๕	๕	๕	๕	๒๕	๑๒.๕๐
วท.ราชบุรี	๘๐	๕๓	๕๐	๕๐	๒๖	๒๖	๑๓๒	๕๘.๕๓
วอศ.สุพรรณบุรี	๑๘	๕	๕	๕	๕	๕	๒๕	๑๒.๕๐
วท.สมุทรสงคราม	๑๘	-	๕	๕	-	-	๑๘	๘.๐๕
รวม	๑๔๗	๗๕	๗๕	๗๕	๓๘	๓๘	๒๒๕	๑๐๐

ผลจากการเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายจากตัวอย่างทั้งหมด ๒๒๕ ชุดมีข้อมูลที่ต้องคัดออก เพราะไม่มีการใส่ค่าใช้จ่ายมาเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๒๖ ชุด ดังนั้นจึงมีข้อมูลค่าใช้จ่ายที่ใช้ได้รวมทั้งหมด ๑๙๙ ชุด โดยแบ่งเป็น ข้อมูลค่าใช้จ่ายของนักศึกษา ปวส.ชั้นปีที่ ๑ เท่ากับ ๑๐๕ ชุด และเป็นของนักศึกษาชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๙๔ ชุด ผลการวิเคราะห์สถานภาพของข้อมูล ดังกล่าวแสดงในตารางที่ ๕.๓ ดังต่อไปนี้

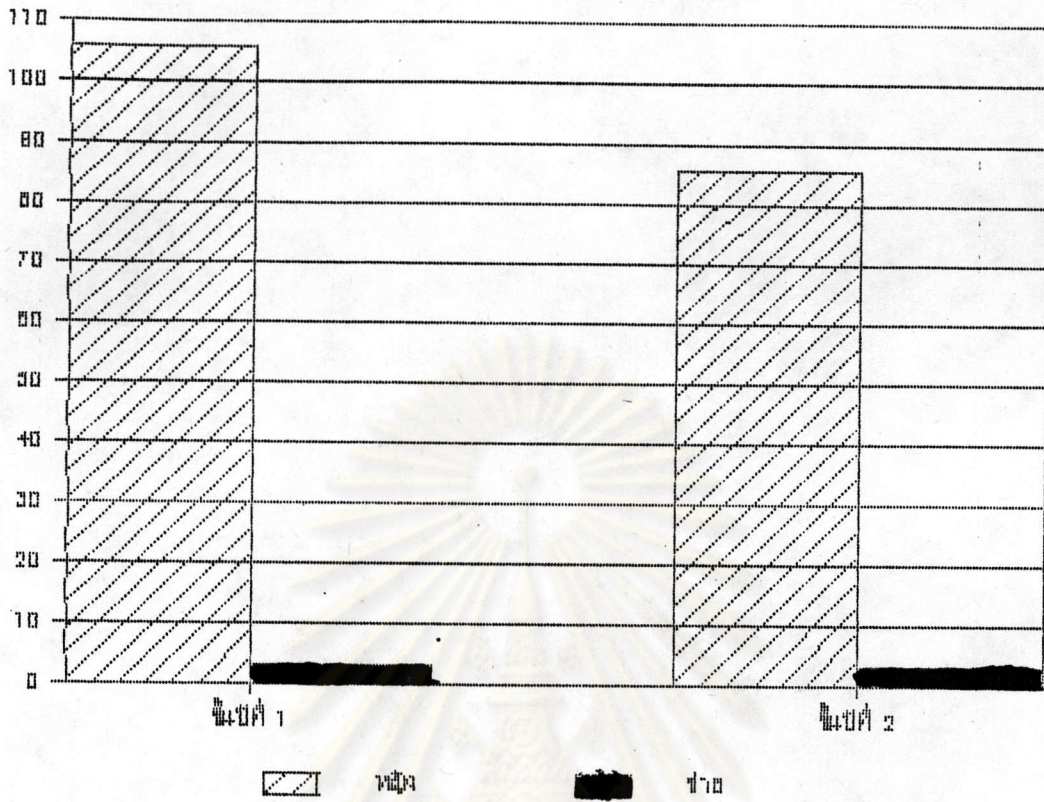
ตารางที่ ๕.๓ เปรียบเทียบสถานภาพเกี่ยวกับข้อมูลค่าใช้จ่าย
ของนักศึกษา ปวส.ชั้นปีที่ ๑ และ ๒

สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม	ชั้นปีที่ ๑ (คน)	ชั้นปีที่ ๒ (คน)
เพศ		
หญิง	๑๐๖	๘๖
ชาย	๓	๓
อายุ		
๑๕ ถึง ๑๘ ปี	๒๕	๑
๑๙ ถึง ๒๐ ปี	๘๔	๘๘
ประเภทวิชาที่ศึกษา		
การบัญชี	๗๑	๓๘
การตลาด	๖๓	๒๖
ที่พักระหว่างศึกษา		
บ้านตัวเอง	๘๑	๖๖
บ้านญาติ	๒	๖
หอพัก	๒๓	๑๕
บ้านเพื่อน	๓	๒
ผู้อุปการะ		
บิดามารดา	๘๓	๖๖
บิดา	๘	๗
มารดา	๑๓	๑๔
ญาติ	๔	๑
ทำงานส่งเสียตัวเอง	๑	๑

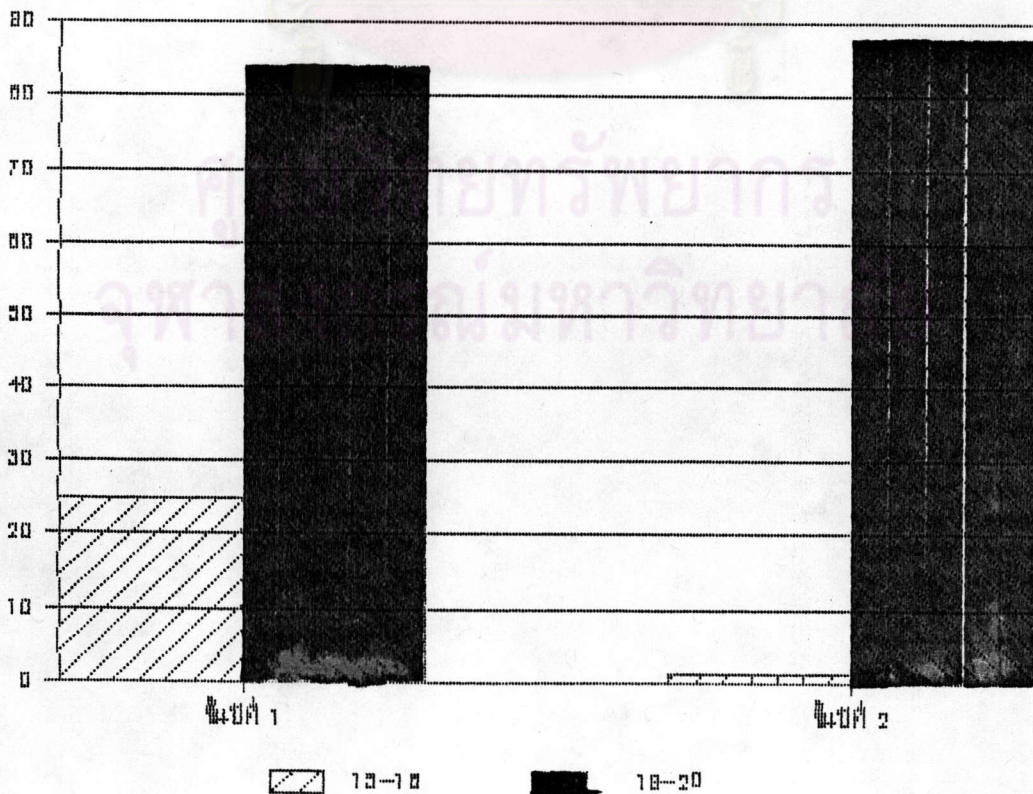
สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม	ชั้นปีที่ ๑ (คน)	ชั้นปีที่ ๒ (คน)
อาชีพของบิดา		
รับราชการ	๑๘	๑๕
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๖	๓
พนักงานบริษัทเอกชน	๓๔	๑๔
ค้าขาย	๒๐	๑๘
เกษตรกร	๒๗	๒๘
ไม่ตอบ	๑๔	๑๑
รายได้ของครอบครัว		
ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท	๖	—
๒,๐๐๑ ถึง ๔,๐๐๐	๑๔	๑๐
๔,๐๐๑ ถึง ๖,๐๐๐	๒๗	๒๑
๖,๐๐๑ ถึง ๘,๐๐๐	๗	๑๓
๘,๐๐๑ ถึง ๑๐,๐๐๐	๖	๕
๑๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๓๘	๒๔

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จากข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในตารางข้างต้นนี้สามารถนำมาแสดงเปรียบเทียบ
โดยกราฟต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

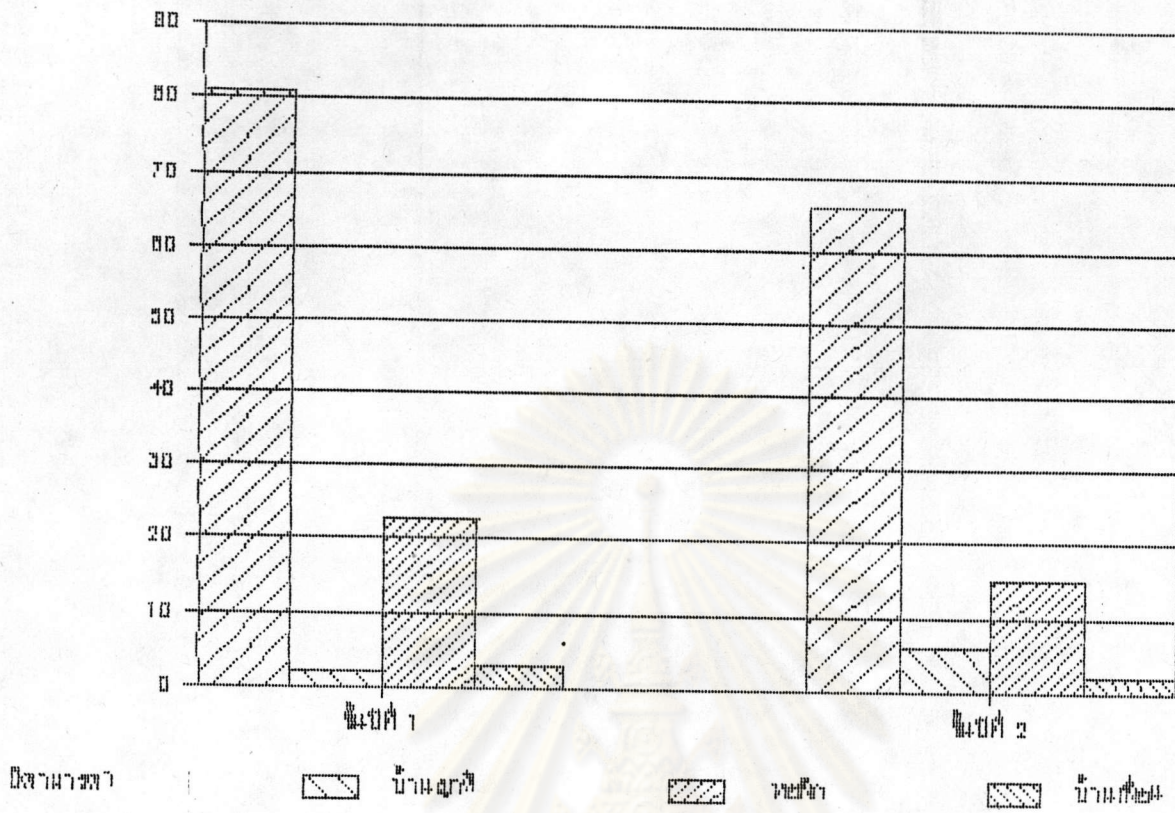
ภาพที่ ๑๗ เพศของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

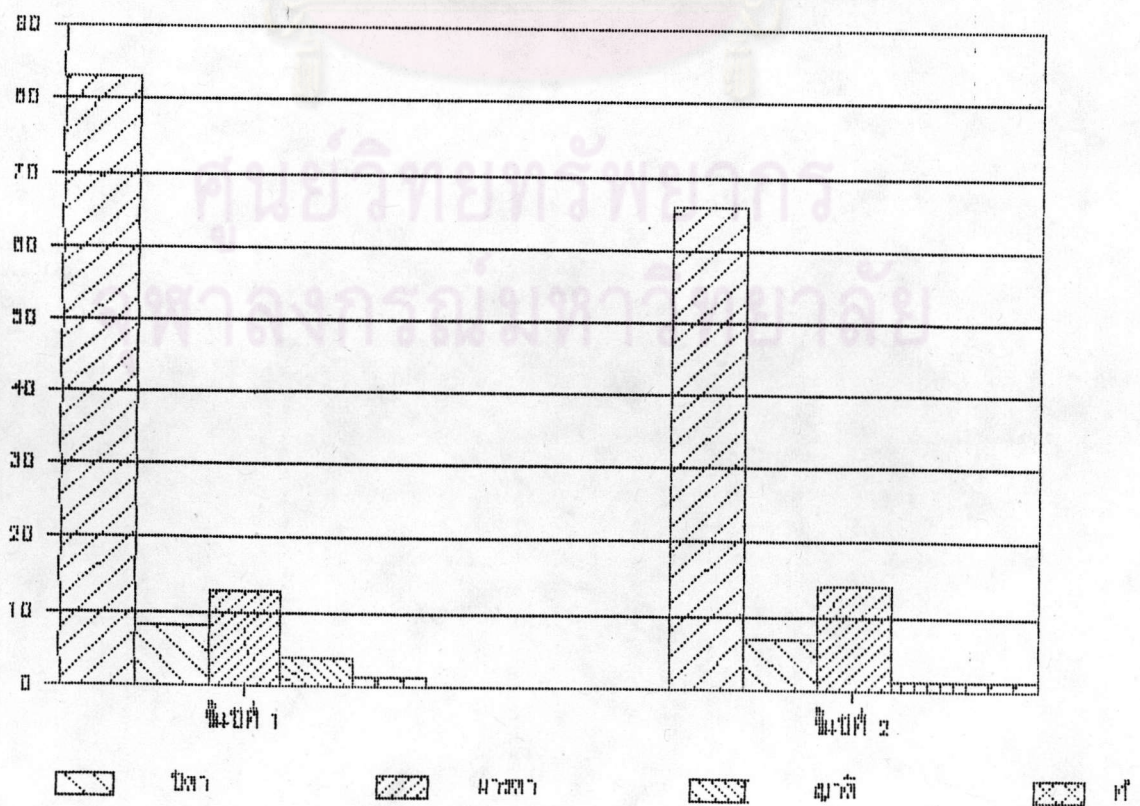
ภาพที่ ๑๘ ช่วงอายุของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

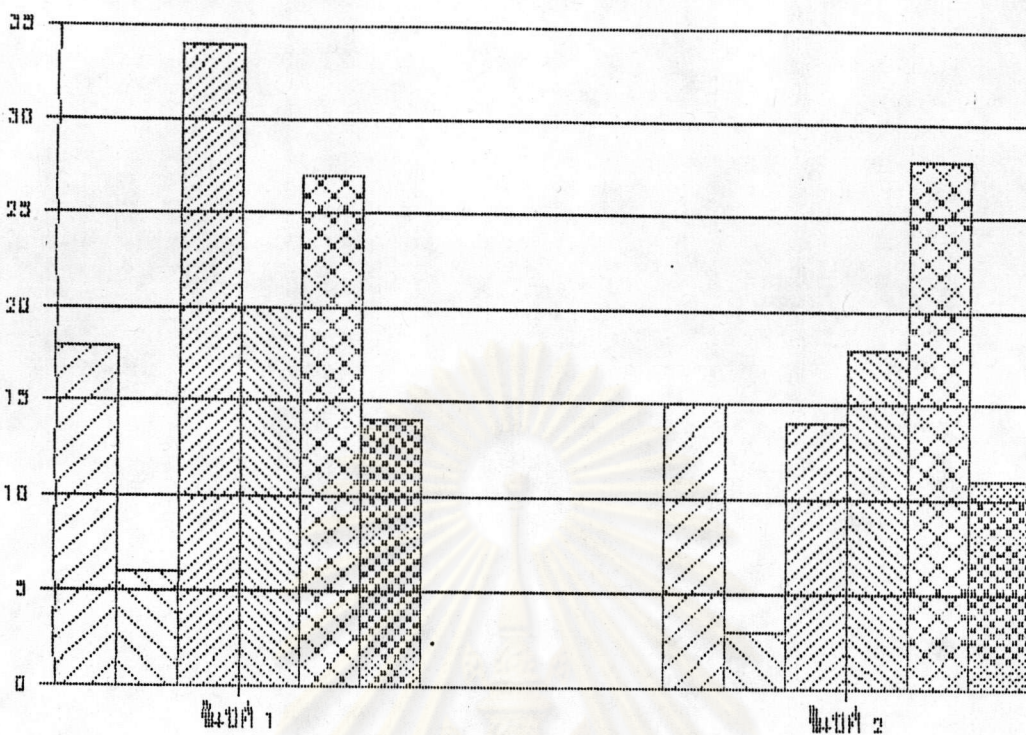
ภาพที่ ๑๕ ที่พักระหว่างศึกษาของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

ภาพที่ ๒๐ ผู้ประกอบการของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

ภาพที่ ๒๑ อาชีพของบิดาของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

วิชาชีพต่าง ๆ

บ. เกษตร

ตำรวจ

เภสัชกร

ภาพที่ ๒๒ รายได้ของครอบครัวของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

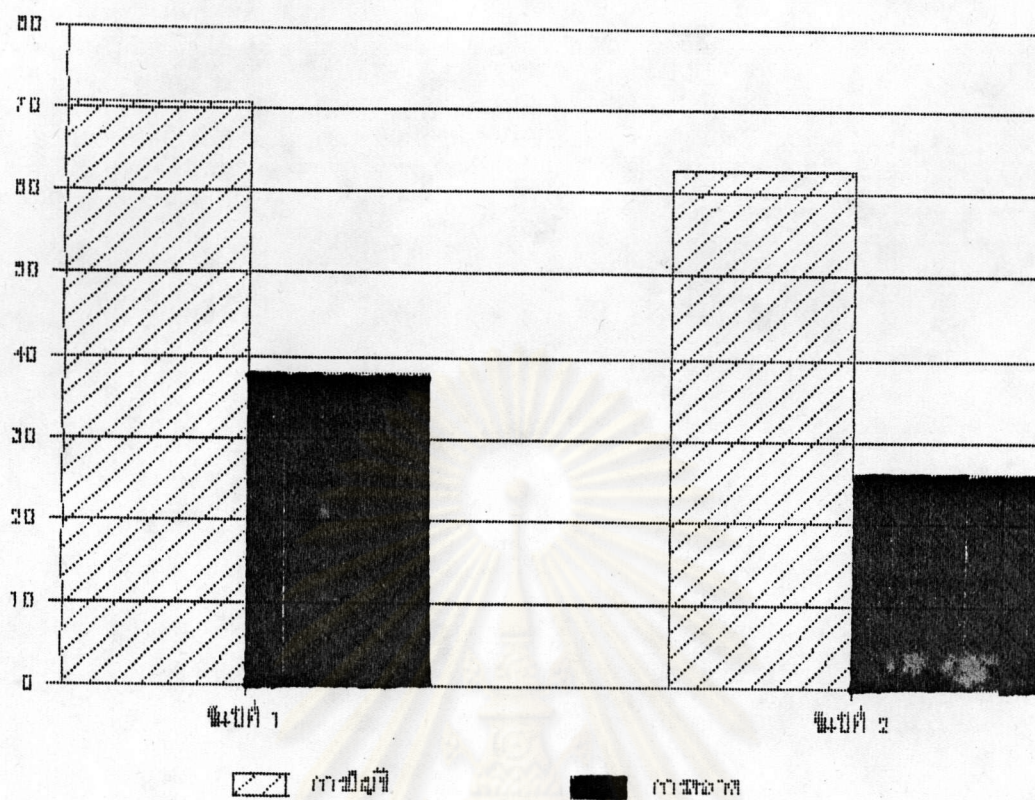
รายได้

๓๗๕-๕๗๕

๕๗๕-๗๗๕

๗๗๕-๑๑๗๕

ภาพที่ ๒๓ สาขาวิชาของนักศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีที่ศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒ ผลการคำนวณค่าใช้จ่ายทางตรง

๒.๑ ค่าใช้จ่ายสถาบัน

ในค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนบุคคล จะประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่บุคคลจ่ายแก่สถาบัน หรือสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งมีระเบียบวิธีการทางการเงิน ในการจัดเก็บค่าบำรุงการศึกษา และค่าธรรมเนียมเหมือนกัน รายละเอียดของค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงต่างๆ ที่แต่ละสถานศึกษาจัดเก็บแสดงโดยตารางที่ ๕.๔

ตารางที่ ๕.๔ ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมต่างๆ สำหรับการศึกษาระดับ ปวส.

รายการ	ภาคเรียนที่๑	ภาคเรียนที่๒	ภาคฤดูร้อน
๑ ค่าบำรุงการศึกษา	๕๐๐	๕๐๐	
๒ ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน หน่วยกิตละ	๕๐	๕๐	๕๐
๓ ค่าขึ้นทะเบียนนักศึกษา	๒๐		
๔ ค่าวัสดุฝึกหรืออุปกรณ์การศึกษา หน่วยกิตละ	๒๐	๒๐	๒๐
๕ ค่าลงทะเบียนรายวิชาเพื่อสอบเทียบความรู้ หน่วยกิตละ	๒๐	๒๐	๒๐
๖ ค่าลงทะเบียนสอบแก้ตัว หน่วยกิตละ	๑๐	๑๐	๑๐
๗ ค่าลงทะเบียนช้ากว่ากำหนด	๒๐	๒๐	๒๐
๘ ค่ารักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษา	๓๐	๓๐	๓๐
๙ ค่าบำรุงห้องสมุด	๒๐	๒๐	๒๐
๑๐ ค่าบำรุงสุขภาพ (ห้องพยาบาล)	๒๐	๒๐	๒๐
๑๑ ค่าบัตรประจำตัว	๑๐		
๑๒ ค่าออกสำเนาระเบียบแสดงผลการเรียน			
ชุดแรกไม่เรียกเก็บ ชุดต่อไปชุดละ	๑๐	๑๐	๑๐
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น (บาท)	๑๑๓๐	๑๑๐๐	๒๐๐

๒.๒ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว

ค่าใช้จ่ายส่วนตัว คือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ผู้เรียนจ่ายไปเพื่อการศึกษา ซึ่งในที่นี้ประกอบด้วย ค่าหนังสือ และอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักศึกษา ค่าพาหนะเดินทางมาศึกษา ค่าที่พัก(เช่าหอพัก) ค่าร่วมกิจกรรมชมรม เป็นต้น ทั้งนี้โดยยกเว้นค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา เพราะแม้ไม่เข้าเรียนก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายนี้อยู่แล้ว

ตารางที่ ๕.๕ ค่าใช้จ่ายทางตรง ตลอดหลักสูตรการเรียนในระดับ ปวส.

ชั้นปี	ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้สถานศึกษา			ค่าใช้จ่ายส่วนตัว		
	ภาคเรียนที่๑	ภาคเรียนที่๒	รวม/บาท	ภาคเรียนที่๑	ภาคเรียนที่๒	รวม/บาท
ชั้นปีที่๑	๑,๔๓๑.๖๐	๑,๔๕๕.๖๓	๒,๘๘๗.๒๓	๕,๕๕๖.๑๒	๕,๑๔๑.๖๗	๕,๐๕๗.๗๕
ชั้นปีที่๒	๑,๓๖๗.๒๐	๑,๓๓๐.๕๖	๒,๖๙๗.๗๖	๕,๘๑๒.๑๘	๕,๐๔๕.๘๑	๘,๘๕๗.๕๕
รวม/บาท	๒,๗๙๘.๘๐	๒,๗๘๖.๑๙	๕,๕๘๕.๙๙	๕,๗๖๘.๓๐	๘,๑๘๗.๔๘	๑๓,๕๔๕.๗๘

ค่าใช้จ่ายที่วิเคราะห์นี้อยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อสมมติว่า นักศึกษาทุกคนสามารถเรียนจบหลักสูตรได้ทุกคน และใช้เวลาเรียนตามที่กำหนดในหลักสูตร แต่ในความเป็นจริงนั้น ในทุกสถานศึกษาที่เข้าเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์ครั้งนี้ จะมีนักศึกษาบางคนที่ไม่สามารถเรียนจบสำเร็จ หรือบางคนก็ใช้เวลาเรียนมากกว่าที่หลักสูตรกำหนดเพราะตกวิชา การคิดค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษา หรือค่าใช้จ่ายของผู้สำเร็จการศึกษาฯ แต่ละคน จึงต้องคำนึงถึงความสูญเปล่าดังกล่าว ซึ่งมีส่วนทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงต้องทำการปรับค่าใช้จ่ายนี้ด้วย อัตราการออกกลางคันและเวลาเรียนเฉลี่ย ตามสูตร [Blaug, 1971]

$$C_g = \frac{C * Y/n}{1-d}$$

โดย

C_g	=	ค่าใช้จ่ายต่อผู้สำเร็จ
C	=	ค่าใช้จ่ายต่อคน
Y	=	จำนวนปีเฉลี่ยที่ผู้สำเร็จ เรียนจบหลักสูตร
n	=	จำนวนปีตามหลักสูตร
d	=	อัตราส่วนการออกกลางคัน

จากสูตรจะเห็นว่าถ้าผู้เรียนใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ค่าใช้จ่ายต่อผู้สำเร็จจะมากขึ้น แต่ถ้าผู้เรียนใช้เวลาน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ค่าใช้จ่ายต่อผู้สำเร็จจะน้อยลง ส่วนกรณีที่มีนักศึกษาลาออกกลางคันโดยเรียนไม่สำเร็จ สัดส่วนของผู้เรียนสำเร็จต่อผู้เข้าเรียนทั้งหมดจะน้อยกว่าหนึ่งมีผลให้ค่าใช้จ่ายต่อผู้สำเร็จมากขึ้น

ตาราง ๕.๖ แสดงค่าใช้จ่ายทางตรงที่ปรับด้วยอัตราออกกลางคัน
และเวลาเรียนเฉลี่ยตามหลักสูตร

ประเภทของค่าใช้จ่ายทางตรง	ยังไม่ปรับ	ปรับแล้ว
คชจ. ที่จ่ายให้กับสถาบัน (บาท/หลักสูตร)	๕,๕๘๕.๗๘	—
คชจ. ส่วนตัว (บาท/หลักสูตร)	๑๗,๕๕๕.๗๘	—
รวมคชจ. ทางตรงเฉลี่ยต่อคน (บาท/หลักสูตร)	๒๓,๑๔๑.๕๖	๒๕,๑๔๒.๕๐

๓ ค่าใช้จ่ายทางอ้อม

งานที่นี้ได้แก่ค่าเสียโอกาสหรือรายได้จากการทำงานที่ต้องสูญเสียไปเพราะการเรียนต่อในระดับ ปวส. แทนที่จะทำงานทันทีที่เรียนจบหลักสูตร ปวช. ค่าใช้จ่ายนี้คิดจากสมการรายได้ของกลุ่มตัวอย่างที่สำเร็จ ปวช. โดยแทนค่าตัวแปรต่างๆ ด้วยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สำเร็จ ปวส. เพื่อดูว่าถ้าตัวอย่างกลุ่มนี้ไม่ได้เรียน ปวส. แต่จบ ปวช. แล้วทำงานเลย จะมีรายได้เท่าใด ในการศึกษาที่ต้องการคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่เกิดกับผู้เรียนเท่านั้น จึงคำนวณค่าใช้จ่ายทางอ้อมจากสมการรายได้หลังจากหักภาษีเงินได้แล้วตารางที่ ๕.๗ แสดงสมการรายได้หลังภาษีของผู้สำเร็จ ปวช.

ตาราง ๕.๗ สมการรายได้หลังภาษี ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช.

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ a	ค่าสถิติ t
Constant	8.3513654	72.001573
สถาบัน(วท.ราชบุรี)	0.3128695	3.7147609
การมีงานพิเศษทำ	0.3197489	2.6756458
ประสบการณ์การทำงาน	0.0069972	0.3815525
R ² =0.384201 Adj. R ² =0.345713 F-statistics. =9.982495 Obs. =52		

ในการทดสอบการถดถอยใช้เทคนิค OLS ธรรมดา เนื่องจากข้อมูลเป็นลักษณะภาคตัดขวาง ปัญหาทางเทคนิคที่มักจะมีเกิดขึ้นคือปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ [Heteroscedasticity] และปัญหาพหุสัมพันธ์ [Multicollinearity] ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ด้วยวิธี Breusch-Pagan Test และ White Test ได้ค่า RS=3.04 , NR²=1.37 น้อยกว่าไคร์แอสควร์ที่ df.15=4.6 และไคร์แอสควร์ที่ df.16 =5.14 ตามลำดับ ผลการทดสอบได้ตรงกันว่าข้อมูลมีความแปรปรวนคงที่ [Homoscedasticity] แสดงว่าไม่มีปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ ส่วนปัญหาพหุสัมพันธ์จะสังเกตได้จากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ ถ้ามีความสัมพันธ์กันสูงใช้วิธีตัดตัวแปรนั้นๆ ออกไปโดยเลือกคงตัวแปรที่สามารถให้ค่าสถิติที่ดีกว่าเอาไว้ในสมการ ดังนั้นสมการรายได้หลังภาษีของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปวช. ที่มีค่าสถิติดีที่สุด ภายได้ข้อจำกัดของจำนวนข้อมูลเพียง ๕๒ ชุด จึงได้แก่สมการที่แสดงในตารางที่ ๕.๗ (ตารางค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรแสดงในภาคผนวก ๓)

เนื่องจากค่าใช้จ่ายทางอ้อมนี้คำนวณจากสมการรายได้ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ
ปวช. ภายใต้ข้อสมมติว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจะได้งานทำทุกคน แต่ในความเป็น
จริงปรากฏว่านักศึกษาที่เรียนจบจำนวนหนึ่ง จะมีช่วงเวลาที่ว่างงานอยู่ระยะหนึ่งก่อนจะได้
งานทำ ดังนั้นค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่คำนวณได้นี้จึงต้องนำมาปรับด้วยอัตราการว่างงานของผู้สำเร็จ
การศึกษาระดับปวส. ปีที่ ๑ และปีที่ ๒ ซึ่งเท่ากับ 0.174 และ 0.020 ตามลำดับ เพื่อให้ได้ค่า
ตัวเลขที่สอดคล้องกับความเป็นจริง (วิธีคำนวณอัตราว่างงานในภาคผนวก ง)

ผลการคำนวณค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดหลักสูตรที่ปรับด้วยเวลาเรียนเฉลี่ย อัตราการ
ออกกลางคัน และอัตราว่างงานเรียบร้อยแล้วแสดงในตารางที่ ๕.๘

ตารางที่ ๕.๘ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดหลักสูตร (๒ปี)

	ค่าใช้จ่ายทางตรง		ค่าใช้จ่ายทางอ้อม		รวม(บาท)	
	ยังไม่ได้รับ	ปรับแล้ว	ยังไม่ได้รับ	ปรับแล้ว	ยังไม่ได้รับ	ปรับแล้ว
ชั้นปีที่๑	๑๑,๕๘๕.๐๒	—	๕๕,๕๑๖.๑๒	๓๕,๖๒๕.๐๖	๖๑,๕๐๑.๑๘	—
ชั้นปีที่๒	๑๑,๕๕๖.๑๔	—	๕๕,๕๑๖.๑๘	๕๘,๕๗๗.๒๘	๖๐,๕๗๒.๓๒	—
รวม(บาท)	๒๓,๑๔๑.๑๖	๒๕,๕๕๒.๕๐	๕๘,๘๓๒.๓๐	๘๔,๑๐๖.๓๔	๑๒๒,๓๗๓.๕๑	๑๐๕,๕๕๘.๘

การคำนวณค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่ยังไม่ได้รับทำโดยการแทนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
ต่างๆ ในสมการรายได้แล้วคูณด้วยค่าเฉลี่ยของตัวแปรนั้นในกลุ่มตัวอย่างของผู้สำเร็จการศึกษา
ระดับปวส. เพื่อดูว่าถ้าบุคคลหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายๆ กับคนส่วนใหญ่ในกลุ่มของผู้จบ ปวส.
ออกไปทำงานหลังจากเรียนจบหลักสูตรของ ปวช. เขาควรจะมีรายได้เท่าไรนั่นคือค่าเสียโอกาส
ที่เขาไม่ได้รับ

ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่ปรับแล้วคำนวณโดยการเอาอัตราการว่างงานในปีที่ ๑
และ ๒ ของผู้จบ ปวส. มาปรับค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่คำนวณได้ดังอธิบายข้างต้น